This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

240. f.
34.

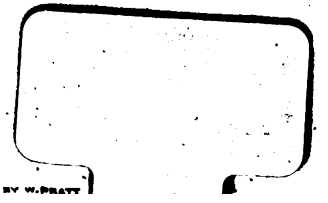

BOUND BY W. PRATT

Brazil - see Africa 264

De Zeeusche VERRE-KYKER.

Ghedruckt tot Vlissingen in 't Groene Wout,
Daermen soo veel vande Capers hout, 1649.

240. f. 34.

De Zeeuſche
VERRE-KYKER.

GOeden dach Buier-man/ hoe ſo vroegh upt het Bed/
Om dat een ſwaeren droom mijn 't ſlapen heeft belet/
En dat ſoo ſchrickelijck / ick ſach ter neder vallen
Voor den ſwaerde/ de braeve Officieren/ en Soldaten allen/
Die van hier ſijn ghevaeren / met een ſoo goede wil/
Om te recouvereren / het Hollantſche Braſil.

Brilleman. Chriſtalijne Brillen/ en Verre-kijkers daer mede ghy naer u wil kont ſien over 't ſtont / en watter is ghepaſſeert in Braſil.

Borger. Dat dient in mijn kraem / die kijker moet ick koopen / want men om dat te ſien / anders verre ſou moeten loopen/ hier Kramer laet ſien/ wat is dat voor een Verre-kijker daermen alles kan in ſien watter in Braſil is ghepaſſeert.

Brilleman. Siet daer / nopt hebje des gelijcken gheſien / ick hebber nopt meer als deſen konnen bekomen/ ſoo ghy die koopt ghy ſult het u niet beklaghen / want ghy ſult konnen ſien / waer al ons krape volck is ghebleven / dat van hier zedert den jaere 1645 met de Generael Sigus-mundus Schop is vertrocken / en alle de Recruten die nae gheſonden zijn / en waer nu leſt de machtichſte vloot is gebleven / die opt upt deſe Landen is ghevaren 1647. daermen ſoo van riep / oftemen 't gantſche Landt der Portegyſen daer mede ſoude af-gelopen hebben / en de gantſche macht der Braſiliſche Kuſt daer voor gelijck als aen een keerten wilde ſlupten/ en andere wonderlijcke dinghen meer.

Borger. Wat of ick die al kocht/ ſoo verſtaen ick my op de kunſt niet.

VERKÄUFLICH

De Zeeuſche
VERRE-KYKER.

GOeden dach Buier-man/ hoe ſo vroegh upt het Bed/
Om dat een ſwaeren droom mijn 't ſlapen heeft belet/
En dat ſoo ſchrickelijck / ick lach ter neder vallen
Voor den ſwaerde/ de braeve Officieren/en Soldaten allen/
Die van hier ſijn ghevaeren / met een ſoo goede wil/
Om te recoubereren / het Hollantſche Braſil.

Brilleman. Chriſtalijne Brillen/en Verre-kijkers daer mede ghy naer u wil kont ſien over 't Sont / en watter is ghepaſſeert in Braſil.

Borger. Dat dient in mijn kraem / die kijker moet ick koopen / want men om dat te ſien / anders verre ſou moeten loopen/ hier Kramer laet ſien/wat is dat voor een Verre-kijker daermen alles kan in ſien watter in Braſil is ghepaſſeert.

Brilleman. Siet daer / nopt hebje des gelijcken gheſien / ick hebber nopt meer als deſen konnen bekomen/ ſoo ghy die koopt ghy ſult het u niet beklaghen / want ghy ſult konnen ſien / waer al ons krape volck is ghebleven / dat van hier zedert den jaere 1645 met de Generael Sigus-mundus Schop is vertrocken / en alle de Recruten die nae gheſonden zijn / en waer nu leſt de machtichſte vloot is gebleven / die opt upt deſe Landen is ghevaren 1647. daermen ſoo van riep / oftemen 't gantſche Landt der Portegyſen daer mede ſoude af-gelopen hebben / en de gantſche macht der Braſiliſche Kuſt daer door gelijck als aen een kerten wilde ſlupten/ en andere wonderlijcke dinghen meer.

Borger. Wat of ick die al kocht/ ſoo verſtaen ick my op de kunſt niet.

Brilleman. Ick ſal jou die verkoopen op conditie dat ick het jou ſal leeren eer dat ghy my die ſult betaelen.

Borger. Ick ben te vreden / en dan ſal ick gheloven dat alle droomen geen bedroch en zijn / want ick dese laetſte nacht in mijn ſlaep ſoo daer over ben verſchrickt / datmen't qualijck gelooven ſouden / nu wat ſal ick jou geven voor de Rijcker en de kunſt.

Brilleman. Ick ſie datje een nobelen baes beut / wy ſullen wel accorderen / en als ick jou alles vertoont heb / ſtaet het jou dan niet aen / ſoo ſal ick die noch behouden / en voor twee Rijcrdaelders int ghelach ſult ghy altijt wy zijn.

Borger. Dat neem ick aen / komt gaet mee daer is een Rijcrdaelder op de handt.

Brilleman. Com ick gae datelijck mee / en laet ons gaen beginnen / maer dat wil ick bedingen / dat al watje ſiet my recht ſult ſeggben / ſonder pet te verſwygen.

Borger. Dat beloof ick jou.

Brilleman. Com ſet jou daer neer / en ick ſal de Rijcker wapen / en vaſthouden / en ſiet wel toe / wat wilje eerſt ſien?

Borger. Laet ons beginnen vande Bahia, en ſoo Noorden de kuſt.

Brilleman. Paſt wel op / en let gau op jou ſtuck / wat ſieje nu?

Borger. Ick ſie de Bahia de dos los Sanctos, die ſoo ghefortifiſeert is / en ſoo veel Forten langhs ſtrant / en ſoo met Canon verſien / en ſoo wel bemant is / dat die niet wel te winnen is / en van alles noch wel verſien.

Brilleman. Wat ſieje nu?

Borger. Een Eylant.

Brilleman. Dat is Taparica, en wat ſieje meer?

Borger. Ick ſie dat ons volck hier wepnich kan uyt rechten / grooten arrebeyt doen om Forten te maken / en gans qualijck verſien zijn van proviſie: mijn dunckt datſe gans verhongert zijn / doch de Bootsgeſellen hebbent wel ſoo ſlim als de Soldaten / die ruſten noyt / en krygen wepnich anders

als.

als wat meel om pap van te koken; O slechte bestellingh! soo dat de Soldaten en Bootsgesellen geweldich versmelten/ en veel overloopen/ tot verswackinghe van ons volck.

Brilleman. Dat is niet vreemt / een hont hier / sou zijn Meester wel ontloopen / alsmen hem soo tracteerden / want die vande Portegysen niet doodt gheslaghen werden / slaen wy selfs met honger en ongemack / soo dat my dunckt / dat die voor den want blyven de gheluckichste zijn / is dat niet een schoonen troost / maer wat dunckt jou / sullent ons volck daer noch lange konnen houden? kijckt eens om.

Borger. Ick sie een Portegysche vloot / ick moet ons volck waerschouwen.

Brilleman. Laetse leggen / honger en ongemack salse tijts ghenoech waerschouwen / daerse lichtelijck de loop van sullen krygen; siet nu gau toe.

Borger. Daer is alreedts quae tijdinge / tgaet op een vertrecken / maer het wort soo doncker oft by nacht gheschiede / en nae ick sie de vierde man komter niet van daen / en moeten met schande ruymen.

Brilleman. Dat is niet vreemt / wy sullen noch meer wonders sien / en hooren: wy siet desen wegh eens naer Portegael, watmen daer doet.

Borger. Dit is Portegael, daer macktmen een vloot toe om naer Angola te gaen / die van alles wel versien wort.

Brilleman. Siet nu dese wech naer Hollant 1647.

Borger. Hier wort een machtighe vloot gereet gemaeckt / met ses dupsent mannen kompleet / sonder Boots-ghesellen te rekenen / en wort van alles wel versien / ja tot biss-buggen toe / diemen daer alsoo nodich van doen hadde / als een bedelaer een Goudt-gewicht om sijn dupten te wegen.

Brilleman. Waer wil die nae toe?

Borger. Die gaet naer Brasil, met veele van onse krapste Officieren / en Soldaten / tis een lust om sien / die sullen gans Brasil af-loopen / en dan salmen Portegael daer noch wel me-

de dwingen / hier is de hupt al verkoft / eer de Beer gevangen was.

Brilleman. Geluck op de reys / laetse hene varen / siet nu eens weer naer het Resif.

Borger. Ick sie de Generael is daer al ghelant met sijn verhongerde gasten / doch alsoo de magasynen vande wyes / niet wel versien sijn / en uyt het lant niets konnen bekomen / ist hier niet veel beter / alst op Taparica was / en soo geen haestich ontset komt / sullen sy om een goet henen komen moeten om sien / want ons volck soo nau inghehouden wort / datse qualijck haer hoofden durven hupten steecken / dat de Joden en wyfe luyden niet en deden / de Soldaten souden haest accorderen 't selve over te gheven / want ick sie datter sy gans afgematteert sijn / en niet meer komen / doch alle des Compagnies Officieren / en Hooge Raden / en die daer aen dependeren / sijn noch glat en vet / en al de pen-lickers meer / die in dese benaeuden tyt / het alder-beste varen / en gelegenthept hebben om haer dievery te plegen.

Brilleman. Siet oft de vloot noch niet aen 't Resif gheko-men is.

Borger. Daer sijn al eenige gelant / en al de rest is onder de wal / nu ist een vreucht / alles is nu vol op / en die gelt hebben / is alles tamelijck wel te bekomen / men sal nu de Portegysen haest het hooft bieden / 't is nu hier soo vol volck dat mense hier niet al logeren kan / en worden al dateliick ghetracteert op de oude voet / 't welck hier een groote sieckte en sterfte onder de Soldaten causeert / men heeft er minder medelyden nede alsmen hier met een hont heeft / de Duyvel mach voor Soldaet naer Brasilie varen / is dat 't gheene men 't volck wijs maeckt / om uyt Patria te krygen / dat yder een 't soo wel sach en wist als ick het nu weet hoemen 't volck daer trackteert / de wednwen en wesen braken de Bewinthebbers den hals / niet dat ick ymant tot quaet wil Raden.

Brilleman. Wel worter noch geen preparatie ghemaeckt

om

om te velde te gaen / waer naer nu ghewacht / en ſiet eens watter ſchort.

Borger. De Officieren dunckt my konnen niet accorderen met de Hooge Raeden / de penningen die nu niet defen bloot over ghekomen ſijn / hoecken de Hooge Raden onder haer te houden / daer nochtans het volck belooft was / dat ſoo haeſt / als ſy ſouden ghelant ſijn / elck twee maenden gagie ſouden ontfangen / daer houden de Officieren ſterck om aen / doch kryghen maer een maent voor haer ſelven / 't welck groote onluſt onder de Soldaten cauſeert / maer de Hooge Raden willen datter ſy eerſt een tocht ſullen doen / want die doot blyven behoeftmen niet te geven / dat is quint / haben macktijcken / om haer blauwe ſacken te vullen / ick ſie het ſal op een uyt-trecken gaen / met ſeven Regementen ſterck / tuſſchen de vijfen ſes duyſent man / met blaſende Trompetten / ſlaende Trommelen / en vliegende Vaendels / nu ſalmen de Duyvel bannen.

Brilleman. Siet wel toe waer datſe naer toe marſcheeren / en hoe het af looper ſal / 't ſal geen kermis gaen ſijn / ick vrees dat ſy niet al ſullen weder komen / want hoochmoet komt voor den val.

Borger. 'T gaet ſoo ick ſie nae de Gararapes, ick ſie 't Regement vanden Generael Schop in noot: het Regement van Colonel Keerweer lijt op de loop: en Colonel vander Elſt heel gherotteert: en vanden Brande kieſt den berch op / lijt wepruch ſchade / blijft daer in ordre ſtaen ruſten: Colonel Haues wil vander Elſt ontſetten / lijt groote ſchaede / en wort te Rugge ghedreven: 't Regement van Colonel Brinck loopt meer als half weeh / weert hem ſkoutelijck / ſoo dat de voorige Regementen / daer door ontſet werden / Colonel Haultijns Regement marſcheert den berch op / alwaer hy een kleyne recontre heeft / duiert niet lange. Ick ſie datſe weer binnen komen laten negentien Vaendels achter / een Velt-ſtuck / en meeſt de vraeſte Officieren / en wel 700 Soldaten / en daer

ſijn

ſijn noch wel ſoo veel ghequetſten / en al de Borgers vant Reſif ſijn ſeer verbaeſt.

Brilleman. Mijn duncket al wat ghy ſiet / is niet als quade tydinge voor de Compagnie, ſiet doch hoe het verder ſal afloopen / en waer het aen ſchort.

Borger. Het ſchort nieuwers aen / als dat de Generael met dullemans couraſie / ſonder eenighe ordre aen d'andere ſiegementen te geven: ofte woordt / ofte velt-teken / ofte Gitſchen by de nieuwe ſiegementen te ſtellen / in ſijn hooghmoet de eer alleen wilde hebben vanden vyant te ſlaen / maer alſoo hy vande Portegyſen wert ghercatteert / is hy de eenighe oorſaeck van 't verlies van 't heele Leger.

Brilleman. Wel waerom heeft hy dan om ſulcken groot ſekoers gheſchreven / en nu hy het heeft / het ſelve ſoo wepnich acht: ick worde ſchier uyt myn ſinnen / of menen de Moffen patmen in Hollandt 't volck vande Boomen ſchut / en 't gelt uyt de Veenen haelt / ſoo veel brave Soldaten doodt / ick kan 't niet vergeten: Siet noch eens / ick hoop 't ſal altijt ſoo quaet niet ſijn.

Borger. Ick ſie Colonel Haultijn ſal met ontrent dry-ſent man uyt trecken / gaet over de revier vant Speckſe-Fort, om met een anboſchade de Portegyſe te verraſſen / maer de Portegyſen jaghen ons volck tot andert Fort, met verlies van 5 a 6 dooden / en tuſſchen de 50 en 60 ghequetſten / dat gaet nu al wel toe.

Brilleman. Dat ſey de Miniſt oock en bede de deur toe / ſijnde Gaſt-huyſen niet vol ghenoegh / ſalt noyt beter ſijn?

Borger. Ick hoop jae / nu gaet ons volck naer Olinda, vinden de Redout verlaten die ſy beſetten.

Brilleman. Dat is goedt.

Borger. Maer ſoo haeſt als ons volck de Portegyſen gewaer worden / ſtellent op 't loopen / eenighe ſmyten haer wapenen wech / roepen latenſe vechten die 't gelt ontfangen hebben / en die vande Redout doen 't ſelve / ſoo dat eenighe Officieren

ſieren doot blijven / met eenighe Soldaten.

Brilleman. Dat is ſimmer als de reſt.

Borger. Nu ſalmen de vloot naer de Bahia ſenden/die met ontrent ſes hondert Soldaten bemannen/ en als die werck is/ ſalmen de Soldaten een maent gagie geven/ en de ducatons/ tot vier gulden 't ſtuck ſetten/ ſoo kanmen een ſoldaet / met ſes gulden ſes ſtuyvers betalen / in plaetſe van acht gulden / daer nochtans haer belooft was / datſe met Staten gelt ſouden betaelt werden / gelijck ſy in Hollant ontfangen hadden/ of deſe dieverye klepn is kont ghy oordelen / ſoo datter nu ten minſten twee duyſent / ſoo geſtorven als gebleven en wech ghelonden ſijn / ende nu de verhoginghe vande Ducatons wat dat beteaeckt / weten die beſt die het in haer ſacken ghe-ſteecken hebben ; men lant eenich volck ontrent de Bahia, die vande Portegyſe, tot de boots / verbolcht werden / achterla-tende eenighe dooden / in ſomma het minſtert ; ock ghelchiet hier een Zee-ſlach daer de onſe met 7 a 8 van onſe beſte ſche-pen / teghen twee Portegyſe ſchepen ſlaen / daer de onſe groo-te victorye beveghten / want ſy nemen 't eene ſchip : maer de ander ſteeckt de brant in ſijn kruyt / ſoo dat ſy met onſe Vijſ-Admirael, en het Schip van Capiteyn Jacob Pouwelſſz alle 3 ghelijck ſincken / doch worden van onſe twee Schepen / noch ontrent 70 mannen geberght / ſoo geſonden als ghequet-ſten / ende noch een van onſe Schepen wort inde Bahia ghe-bracht / dat is maer die voor een.

Brilleman. Noemje dat victorie / 't mach de Duyvel ſijn / liet eens wat in Angola paſſeert.

Borger. Hier ſien ick de Portegyſe vloot dien het niet ghe-welt aen talten / maer onſe doen alle teghenſtant / ſoo langhe als ſy konnen / doch werden ghenoodſaeckt / op honerabele conditie 't ſelve op te geven / behoudens ſack en pack ſonder yets te verlieſen / en die blijven willen werden goede conditie ghegeven / die reſt thuys ghelonden / maer die van St. Thome verkoopen het Fort aende Inwoonders / voor Contanten / die

dat beter houden/ als de Compagnie, om haer betalinghe naer te loopen / die nu weynich / hebben te geven / want ick sie dat alle haer Pack-Hupsen / Kelders / Kassen / en Cantoren ledich sijn.

Brilleman. Dat is een streeck vande Portegysen om onse Compagnien de neck te breecken / ons 't lant af te nemen / en dan 't volck die soo lange upt gheweest sijn t' huys te senden / alser geen gelt by de Cas is / hadden de Portegysen ons volck den hals gebroken / soo warense betaelt gheweest / en het sou de Compagnie aenghenamer sijn gheweest / dat is hier ghedaen / weder naer het Resif.

Borger. Hier ist leger te velde gheweest / hebben voor de Bahia luttich vier gestoockt hebben 22 Ingenios verbrant / daer sullen sy groot profijt van hebben / ghelijck de Capers mede / men maeckt hier de bravada / of men de Bahia belegeren wilde alleen om de Portegysen vant Resif derwaerts te trecken / en als dan metter haest weder te keeren / om de Caep St. Augustijn te belegeren / want de onse te water / eer als de Portegysen te lande derwaerts konnen komen / dit is een stratagema der Hooge Raden.

Brilleman. Een schoon beleyt / daer sy soo wel als de Capers groote schade by lyden sullen / salt nu beter lucken.

Borger. Nu sal ons Legher weer te velde gaen / met de gantsche macht soo van Soldaten / als Bootsghesellen / en een grooten treyn van Artillerye: de Heer Colonel Brinck salt commando voeren / doch de Heer van Goch, eene vande Hooge Raden sal mede gaen / ende men sal al de macht te velde brengen die men kan / ende de garnisoenen soo veel ontblooten als 't lydelijck sal zyn / en al wat tot desen upt-tocht dienst sal mede gaen / laten de Forten seer swack beset met de impotente Soldaten / die in 't velt geen dienst konnen doen.

Brilleman. Wel dat is goedt nu een der Hooge Raden mede gaet / salt wel gaen / maer waer salt gelden ? siet gaen de.

Borger. 't Gaet al weder na de Gararapes, Brinck voert de

de batalie / ende andere Regementen volgen / alst Regement van Verelst, 't Regement van Haultijn, 't Regement van vanden Brande, 't Regement van Keerweer, 't Regement van Schop, hier zyn veel Bootsghesellen by den Trayn / die worden ghecommandeert by de Vijs Admirael / ende noch eenighe Zee Capiteynen / alles is nu in goede ordre / tot dat ons volck by de Gararapes komen / zijn twee daghen meester van het Ghebercht / daer worden sy de Portegysen gewaer / die op haer voordeel verscheyde Ambusschaden op hoecken / ende soo ons volck Targeren / dat eer ons volck daer om dochten / een groot ghetal onder de voet gheraeckten / 't welck sulcken alteras onder ons volck causeert / en sulcken verslagentheyt / dat de Luytenant Colonel Lobbrecht de Soldaten de weeg wijst hoement ontlopen moet / daer al de rest op volghen met weeg werpen van haer gheweer / en achterlaten van alle de Artillerie en bagagie / daer de Portegysen lustich op volchden / ter neder makende alles wat sy begaen konnen / soo dat ontrent de twee duysent van alles weder komen / om te seghen gans ontwapent / en met sulcken schrick vande Officieren / die weer ghekomen sijn / dat ick liever haer schoenen als hoecken / sonde hebben willen schoon maken / ende voor die dit niet willen ghelooven konnen haer adresseren aende hooft Officieren die thuys ghekomen sijn / en voor namentlijck aen de Heer Colonel vanden Brande, die van dese schrick noch soo bleeck is / dat ick niet kan gelooven / dat hijt soo langhe als hy leeft verletten sal / de lucht mach van hem verdwijnen / daer weet sijn Barbier raet toe / die hem sijn haer te sterker poeyert / om die quade Brasilysche lucht te verdrijven / maer hy weet gheen raet om hem sijn voorighe coleur weder te gheven.

Brilleman. Wel wat stinckent ongeluck is dit / sonde Heer Colonel vanden Brande, van dese lucht noch pets aen kleven / die soo veel verschrickinghe heeft / hoe moeten de arme Soldaten dan ruycken / dat laet ick die oordelen die haer

henden ghevvassen hebben/ maer dat de vvortel vande schaick noch den Colonel vanden Brande int lijf steeckt/ kont ghy uyt sijn tromp af meten / 't is niet vreemt / daer van 4000 man geen 2000 weder komen / en alles achterlatende / daer moet een gheweldighe verbaesthept onder volck gheweest sijn / soo de Portegysen dese victorie vervolghen/ soo ist heel met de Compagnie ghedaen / want eer wy sufficiant sekours sullen konnen doen tot ontset / salt Resif al sijn inder Portegysen net / en siet eens of hier geen Remedie tot ontset is.

Borger. Ick sie rotsom maer weynich kans / de Brasyliſche Compagnie in Portegael , sal ons te gau sijn / die haer vloot meest al ghereet is / en soo die vloot / voor datmen hier van daen met een vloot ghereet sal sijn om aldaer te landen / sullen onse Soldaten ghenoodsaeckt sijn / te doen ghelijck die van Angola ghedaen hebben / ofte ghelijck die van St. Thomé dat had beter klanck / en was haer te pypen / want waer ick sie / ick kan noch Coopmanschap inde Packhuysen sien / noch gelt inde kas / om 't volck mede te betalen soo sy thuys komen / ick ben verwondert dat de Portegysen ons volck opt Resif , sulcke Honorabele conditien presenteren / ja noch beter als die van Angola ghehadt hebben.

Brilleman. Dat is goet voor t volck / maer quaet voor de Compagnie , die het liever anders saghen / ick meen ghelijck die ghevaren sijn den 19 April 1648. en nu leest den 19 February 1649. souden de Portegysen ons die part speelen/ ons 't volck thuys te senden / soo bennen de Bewinthebbers haer lijf niet seecker / want daer gheen raet tot de betalinge is/ 't welck lichtelijck soude veroorsaken dat int jaer 1650 de Negentienen haer Kamer en Huysen soude / moeten ruymen.

Borger. Ick sie gheen raet ofte wy moeten met Spanjen t' samen spannen / daer is gheen andere hulp.

Brilleman. Dat waer erger als voorzen / men moet het de Staten overgheven / en laten die daer mede om springhen/ die hebben de macht en konnen lichtelijck 10 a 12 duysent mannen

nen daer heenen senden / met alles wat daer toe van noden is / souden wy Spanjen daer in brenghen / en het hem wel ghelucken / soo souden wy soo veel als de Portegysen daer van hebben / ick vertrou dat haer Hoogh-Mogende daer anders in versien sullen / maer mijn dunckt dat het beter waer / dat men het aenden eygenaer verkosten / ende dat soo veer als men sonde konnen / en voorder de aleansye hiel om de komersye tusschen Portegael en dese Landen te onderhouden / daer ons ten hoochsten aen gheleghen is / en laet ons eens deur een suyren appel bijtten / en dencken 't is beter een half en als de lege dop / en reeckenen 't geene wy daer nu voor krygghen is winst / want soo wy daer noch grooten kosten aen doen / soo lijden wy noch soo veel meer schade / want daer gheen helpen aen en is.

Borger. Ick sie wel of men daer tien duysent of men 12 duysent mannen daer heenen sent / en of men met Spanjen t' samen spant / sal al even veel sijn / ick sondt mede soo verstaen dat verkopen 't beste waer / en denchen dat men in sijn beurs steeckt / dat profijt is / want alles is gheen winst / dat men voor winst reeckent / want eer men hier sal konnen resolveren / en soo danich sekoers sal konnen te wege brengen / sal de deur al ghesloten sijn / en al woude men volck werven / wie salder nu naer toe willen / is het leste sekoers alree ghesmolten 6000 sulcken braven volck / 't is het volck recht op een bleyss banck ghebracht / en worden daer soo ghetrackteert dat het Godt te klaghen is / men doet het volck schoone beloften / om uyt het lant te krygghen / maer als men se daer heeft / gaet het als het spreeckwoort seyt:

Als de Bruyt is inde Schuyt.
Soo sijn alle beloften uyt.

Even soo gaet het hier mede toe / men belooft de Soldaten 8 gulden per korte maenden / noch 5 gulden kost gelt / t' samen 13 gulden / ende kost tot sulcken prijs dese 8 gulden per maent konnen goet houden / en dat men haer Vrouwen

(ofte die zijt maken) alle Jaeren hier twee maenden gaeſe ghéven ſal/ 't ſchynen ſchoone dinghen/ maer alſmen 't volck daer heeft / ſoo belaſten ſy de Soldaten met 8 gulden koſt gelt / daer hy noch niet van leven kan / ſoo hout hy 5 gulde per maent over / maer daer gaet ter maent noch ſoo veel af voor de wapenen / en voor Predycanten en andere beſwaernisſe / dat den armen Soldaet qualijck drie gulden tien ſtuyvers per maent goedt kan houden / ick laet alle eerlijcke luyden oordelen / of het perijkel van ſulcken mopelijcken reys/ die ſoo veel volcks weeg neemt / dat van hondert nopt gheen tien weder komen / en waerdt eens die weder gekomen ſijn/ of ſy wel opt een beet goet broots / ofte een mont vol goede ſpyſen daer te Lande ſijnde / vande Compagnie ghenoten heeft / ja qualijck een goeden dronck water / en ſoumen dan daer noch weer ſoo veel volck naer toe ſenden.

Brilleman. Ja alſmen die kruyghen konden / men hoort te verde dat de winter hout is / en die Kreupel en lam thuys komen ſijn niet lam met de mont / om een poet voor ſulcke bedriegers te waerſchouwen / want die daer nu toe togaen ſouden / al belooftmen die noch ſoo veel / daer ſijnde ſullen even / en alleens ghetracteert worden als alle voorgaende ghelchiet is.

Borger. Ick ſie dat rondom / maer ſie niemant die daer heenen wil/en om de waerheyt te ſeggen daer is gheen helpen aen / hadden de Bewinthebbers konnen toe taſten int jaer 1647 ofte 1648 / doen waer het tijt gheweeſt / maer doen ſochtmen door ſtratagema te worcken / ende de Portegyſen 't net over het hooft te halen / 't welck heel mislucket is / ſoo dat mijns oordeels de Bewinthebbers haer behooren te laten verghenoeghen / met ſoodanich ackoort alſmen ſoude konnen treffen / tot onderhoudinghe vande alcantſie tuſſchen ons en den kroon van Portegael, want om de waerheyt te ſeggen wy moeten en behoorden vrienden te blijven / en wy konnen malkanderen niet wel miſſen / want wy het Portugaels ſout

alſoo

alſoo qualijck konnen miſſen / als de Portugyſen de Hollantſche vrientſchap konnen ontberen.

Brilleman. Dat is waer/maer die het vier van doen heeft / moet het inde aſſen ſoecken / dat de Bewinthebbers eens proponeerden op wat condytye ſy de Portegyſen / 't ſelve willen overlaten / dat waer het beſte voor de Compagnie, want de Portegyſen het anders op de ſelve kondytie / ghelijck wy het eerſt van haer bekomen hebben / wel weder ſullen krygen / en van rechts weghen komt het haer luyden toe/en dat Godt ons volck in dat Lant gheroepen heeft / de oorſaeck was/om Lant en natie te ſtraffen / alſoo ſy luyden door Rijckdom/ in ſoo grooten weelde en allerley ſonden leefden/en haer boven alle Chriſten natie daer in upt ſtaken/maer naer dat wy 't ſelve Lant korten tijt hebben beſeten / hebben wy de Portegyſen in alle ſonden verde te boven ghegaen / en in plaets van dat wy de Heydenen door een goedt leven ſouden bekeren / ſoo hebben onſe Overheden / niet alleen Rijckdom / voor Godtſalicheyt ghepreſereert / maer de ganſche menichte / heeft het Heyden leven / in plaetſe vant Chriſtenen/nae ghevolcht/ levende in alle welluſten hares herten / niet wetende hoe ſy haer ſelven ſullen verſaden / ſoo dat het ſchijnt dat het Godt verdriet / en dat hy ons tot een roede / de Portegyſen in Braſil ghebruyckt heeft / die nu door ſijn Goddelijcke wil / gans ontſtucken ghebrooken wort/ en ghelijck wy dagelijckx hooren / ghelijck als met ſijn hant int vier gheworpen wort.

Ter rechter tijt wort den ſtraffer nu gheſtraft van Godt,
En de ganſche Werelt voor gheſtelt tot een ſpot;
Wie ſou hebben gelooft dat tweemael 19 ſoo veel ſou ſtuyten,
Dat de groote Negentien haer kamer ſouden ſluyten.

FINIS.

FINIS.